

Нови Сад

1313

Број 1

Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

Краља Петра 3.

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ

Година XI.

БАДЊЕ ВЕЧЕ-БОЖИЋ

Некада, не тако давно, када је појам о врлинама човека био пречишћен, славио се и Бадњак сасвим друкчије од данашњег. Свет је био ужурбан, трчао, спремао... По традиционалном обичају на двориштима су се пекле печенице, пуцњи су одјекивали кроз снежно вече и литар ишао од руке до руке. „Срећан рад и срећно вам Бадње вече“ гласили су поздравни пријатеља и суседа. „Нека би дао Бог“, гласио је одговор и следовала је чаша. „Спаси Бог — на Спасеније“ и тако до у дубоку ноћ... А звона звоне и својим металним звуцима најављују вернима, да се ближи час, када ће се родити Спаситељ света... Милосрђе, та најлепша врлина некадашњег друштва распала се свуда и није било уцера сиротињског који је оскудевао у најпотребнијим знамењима и обележјима Великога празника. На тај дан, по појмовима наших предака није смело бити дома у коме радост не би зајрила. Дарежљива срца старала су се, да тога дана ни једна суза жалосница не капе и ни једно сироче без радости не остане. Јер, то је дан радости и мира...

У таквом расположењу се некада очекивао Божић. У прво праскорје оживе улице. Полаженици полазе своје. Кроз ваздух оштар и хладан одјекивали су њихови топли поздрави: „Христос се роди — ваистину роди“. Звуци звона позивали су свечано верне на службу Божију. Нелицемерном побожношћу грађани су слушали и цркве се пуниле. Побојно и смерно хрлили су велики и мали, богати и сиромаси, млади и стари. Није било разлике, јер пред Господом су сви једнаки. Са озарених лица могло се сваком прочитати задовољство и неко унутарње чувство које је миљем испуњавало душу свакога. И као по некој команди, заједнички давали су израза својој духовној хармонији кроз песму: „Слава во вишњих Богу, на земљи нека је мир...“

И данас нам се ближи Бадње вече и данас нам је Божић. Али нам долазе суморни и тужни. Не испуњују радошћу верну паству, јер је се паства заборавила, одметнула и од себе саме и безизразно дочекује сутрашњицу. Једни зато што су сити свега и свачега: части, задовољства, благостања; а други зато што већ одавно оскудевају у оном што је најужније, у свакидањој кори хлеба. Они који имају свега и којима се пресипа, боре се за још више; они који су оскудни боре се за оно најпотребније, за одржа-

ње голога живота. И у тој борби, неравној и суровој, не бирају се сретства. Сваки момент значи добит или губитак. Сваки је заузет собом и на друге, на оне околу себе не мисли. Човекољубље се одбацило, љубав према ближњем се заборавила. Посувраћених појмова, људи обезбеђују голе животе, а на душу не мисле. *А срце без душе, оплемењено и чисте, није кадро ничега доброг створити и предузети...*



Божић, дан мира, дан радости свакога човека, неће и не може бити прослављен, ако људи једни другима не буду пружили руке у знак помирења. Све зле предрасуде имају бити одбачене, сваки појам о пречем праву на живот има бити угушен, душевност мора имати предности над срцем. Само и једино тако може се постићи задовољство свих и вечита „бојазан“ од сутрашњице ће отпасти уступајуће место смиреном и систематском прегнућу обезбеђења егзистенције на начин достојан човека...

На дан највећег Хришћанског празника пружимо један друге руке у знак помирења. Сетимо се оних који немају, а немају зато што су омогућили нама да имамо, јер „ко даје сиромашу, неће му недостати“...

М. Вл. Јов.

Рођендан Њ. В. Краљице

На трећи дан Божића 9 о. м. цела Краљевина Југославије прославиће са великом радошћу рођендан Њ. В. Краљице Марије, примерне мајке Краљеве Деце, мајке све наше омладине, добротворке све наше сирочади, племените иницијаторке свих великих хуманих акција у нашој земљи.

Тога дана пожелеле се искрено дуг и срећан век Мајци Краљевске Деце.

Дајте човечанству мира!

Премлаћено човечанство тако вапи уз болни крик последњег трзаја наде да ће се управљачи ове планете ипак дрзнути, и да ће се узбуркане савести смирити како би се поштедили народи свих континената од нове катаклизме. У ове дане уздрмана поверења куда иде овај свет?... Али ново доба захтева и ново васпитање људи, јер је преврат у људским односима наступио веома нагло. Нико више не може да се обрће по претуреном свету са изанђалим појмовима и мислима из прошлости. После садашњег свеопштег хаоса мора се ипак поћи за Сином Божићим.

Да, Господ нас је привукао к себи небројеним доказима своје љубави и на небу и на земљи. Он нам се открио делима природе, најсрданијим и најискренијим везама, које људска срца само схватити и упознати могу; а и она нам врло несавршено претстављају његову неизмерну љубав према нама. Па ипак, насупрот овим јасним и разговетним доказима, непријатељ човечанства тако је заслепио људска срца, да су она само са страхом и бојазни гледали на Бога и њега претстављали грозним и непомирљивим господом. Сотона је навео људе да сматрају Бога као неко биће чија је главна особина тврдокорна правда, а он строги и непомирљиви судија. Сотона је претставио створитеља као биће које неповерљивим очима посматра слабости и грехе људи, па да им онда суди. Баш зато је и дошао Исус к нама људима на земљу, да одагна ту мрачну сенку која је скривала Божију превелику љубав.

Родио се, дакле, Син Божић да нас с оцем упозна. „Бога нико није видео никад: јединородни син који је у наручју очевом, он га јави“ (Јов. 1, 17). „И нико не зна сина до отац; нити отац ко зна до син, и ако коме син хоће казати“ (Матеј 11, 27).

Описујући своју мисију на земљи, рече Исус: „Дух је Господњи на мени; зато ме помаза да јавим евангелије сиромасима: посла ме да исцелим скрушене у срцу; да проповедим заробљенима да ће се отпустити, и слепима да ће прогледати; да отпустим сужње“ (Лука 4, 18). То је био његов рад. Он је све обилазио, добра чинио и лечио све, које је сотона био свладао. Било је села и места у којима се ни из једне куће није могло чути јечање ни тужба болесника, јер је он био прошао и исцелио болеснике. Његова дакле дела су сведочила о његовој божанској мисији. Љубав, милосрђе и ду-

боко саучешће јављаху се у свима делима његова живота. Његово срце тражаше све људе у усрдном сажалењу, узео је на себе човекову природу, да би тако што боље достигао и разумео све потребе људи. Најпростији и најсиромашнији људи се њему без страха приближаваху; и сама деца су се њему привлачила. Она сејаху радо код ногу његових и на крилу његову, и гледаху радо у његово лице пуно израза, које се од љубави сјало.

Бог је донео светлост и као што светлост сунца и дана у све кутове и углове материје улази, тако је и млади Бог унео светлост и тамо где светлост дотле код људи није била — светлост, дан и сунце и у душу људи. Осветљена душа затрептала је и задрхтала, јер је пут тој светлости опазила какав је све муљ и талог у својим дубинама носила. Али како нам се чини, данас је душа људи опет испуњена муљем и блатом да ни светлост Бога није у стању зло да открије. Истива, чишћење душе почело је још од рођења Христа, па ни до данес није окончано.

Па, тако је Човечанство новом религијом и моралом скоро две хиљаде година писало историју, ипак је то чинило кроз крв и сузе, бол и уздисај. У тој психичко-етичкој заморености минули светски рат је донео исту такву исцрпљеност људи. Данас видимо из те исцрпљености формирану авет која значи етичко и верско слепо. Данас осећамо, поред економске кризе, и кризу морала и религије, којој је много теже наћи лека но тој економској кризи. Јер од јаке светлости светског пожара засењивале су се и суживале моралне очи човечанства, пошто су се, како изгледа, и живци тих очију спржили... па зато је тај т. зв. морални видик тако јако ослабио. И отуда настаде ово данашње спотицање и пипање по белом дану! Заиста постоји морални мрак сличан оној физиолошкој појави да од превелике светлости ослаби вид.

Данашњи човек чини физичке напоре, али који значе негативне последице прошлог рата, но ти напори изазивају сваки дан све веће психичко и етичко напрезање, од чега Човечанство нема мира. Њега данас растрза парадокс да се под плаштом борбе за социалну правду скрива борба и одбрана личног опстанка самога човека. Па, можда је социална правда и спасена, али је човек лично посприуо у смислу хришћанске етике и еруптивном снагом себичности те се тако развио један суро-

вији и мање моралан индивидуализам.

Ето то раздира спокојство Човечанства које је, као никад досад, толико жељно мира, али њега нема! Утрнуо, је култ Човечанства, а побеђује и тријумфује култ личности.

Тима Димитријевић

Богдан Поповић

(поводом његова јубилеја.)

На други дан Божића ове године имаће Нови Сад да прослави једно ретко славље: јубилеј г. Богдана Поповића. И то двоструки јубилеј: седамдесетогодишњицу живота и педесетогодишњицу јавног рада. Зато неће бити на одмет ако се овом приликом каже која реч о самој јубилеју, и ако је његов рад добро познат и нашој широј читалачкој публици. Уосталом, јубилеји заслужних људи — научника, књижевника, уметника, државника и других јавних радника — обично су повод да се о њима говори и пише, а поготову када њихова имена значе и представљају читаву епоху у историји. Име г. Богдана Поповића заиста обележава један значајан период, може се рећи читаву етапу у нашем културном развоју, и зато његов јубилеј представља не само један крупан датум у његовом животу него и један крупан датум у нашем духовном и националном животу уопште: један празник у аналима наше књижевности, науке и културе.

У једном овако кратком и непотпуном пригодном чланку немогуће је обухватити и приказати целокупан књижевни, научни и просветни рад г. Богдана Поповића. Зато немо се ограничити само на оно што је најважније и најкарактеристичније. Као књижевни и уметнички критичар и есејиста г. Богдан Поповић је дао две обимне књиге својих „Огледа из књижевности и уметности“ и једну овећу збирку својих „Чланака и предавања“, поред једне велике студије о славном француском књижевнику Бомаршеу, аутору чувених дела „Фигарова женидба“ и „Севиљски берберин“. Као естетичар објавио је г. Богдан Поповић, поред личног броја стручних расправа, своју класичну „Антологију нове српске лирике“, која је — као ни једна књига песама у нас — доживела већ шест издања и која је огледало свих његових естетичких схватања и принципа. Као дугогодишњи уредник „Српског Књижевног Гласника“ г. Богдан Поповић је практично примењивао своја књижевна начела и естетичка схватања и васпитавао читаве нараштаје наше просвећене читалачке публике. „На принципима његових естетичких схватања — рекао је једном приликом проф. унив. г. д-р Милан Марковић — положен је не само темељ школи, из које ће да изиђе велики број његових ученика, већ и темељ читаве наше савремене књижевности“. И ово је тачно, јер нико није јаче и свестраније утицао на правилан развој наше књижевности од г. Богдана Поповића. То потврђују и речи г. Јаше Про-

дановића, који је тачно уочио да је г. Богдан Поповић „највиши књижевно-критичарски магнат“, јер је он „од свих наших књижевних критичара и естетичара“ — од првих почетака наше књижевне критике, па све до данас — „највише знао, најумније судио, најбоље писао и најмање грешно“. Међутим није г. Богдан Поповић најкомпетентнији судија само за сва књижевно-естетичка питања; он је најкомпетентнији судија и за проблеме из свих подручја уметности, што му је признао и сам Иван Мештровић: „Специјално ми умјетници, без разлике које гране, имадемо у г. Поповићу првог и јединог човјека у нашем народу, који је својим умом, својом културом и својим даром за осјећајност ушао у све суптиљности умјетничког настојања“. Али, не само наши књижевници, научници и уметници него и многи одлични страни писци и стручњаци обасули су г. Богдана Поповића заслужним похвалама и признањима, као на пример Фернан Балденсперже, Герхард Геземан, Емил Оман, Ситон Ватсон, Бенедето Кроче и други; права двојица увели су г. Богдана Поповића и у своје историје светске књижевности, у којима су нашли места само најбољи и најзначајнији писци, који заиста репрезентују књижевност својих народа.

Међутим, није г. Богдан Поповић велик само као писац; он је велик и као васпитач. Дугогодишњи професор упоредне историје књижевности и теорије књижевности на Београдском универзитету, г. Богдан Поповић је васпитао читаве генерације наших интелектуалаца и јавних радника, који њему неизмерно много дугују за свој духовни развој и напредак. У очима својих ученика г. Богдан Поповић је увек био и увек ће остати идеал коме треба тежити. Као што су сва његова писана дела — и по својој садржини и по својој форми — веома блиска савршенству, тако је и његова жива, изговорена реч најбољи пример и образац, на коме се треба учити и на који се ваља угледати. То је узор предавачке вештине, проницљивости, јасности и занимљивости. То је и највиша наука и најживље беседништво у исти мах. Реторски сугестивна и класично упрошћена, достојанствено озбиљна и ванредно духовита, свака је његова реч и поучна и занимљива. То је складна синтеза свега оног што је најлепше и најплеменитије, најумније и најпривлачније. И све то оличено у једном човеку!

На крају хоћемо да укажемо на једну околност која многим неће бити позната, а која је веома карактеристична. Наиме, г. Богдан Поповић је по оцу Војвођанин, из Вуковара, а што је још интересантније: рођак Бранка Радичевића. У томе и лежи разлог што баш Нови Сад прославља овај значајни јубилеј Богдана Поповића, поздрављајући у њему не само одличног писца, еминентног научника, заслужног професора и благородног човека, него уједно и рођака нашег великог песника, чији је идеал био: једно широко и разгранато, али сложено, братско

коло, у које ће се ухватити претставници свих југословенских крајева и покрајина. Данас, када је песников идеал остварен, Нови Сад са дубоким поштовањем и искреним осећањима дивљења прославља јубилеј г. Богдана Поповића, који је — исто тако предано и несебично као некад Бранко — од своје најранје младости радио на духовној унификацији цело-

купног нашег народа, на међусобном интелектуалном и моралном сажимању и стањању, на изградњи једне јединствене народне душе и једнога заједничког националног и културног идеала за све нас. Пожелимо, зато, нашем драгом и уваженом слављенику, из свег срца, да још дуго година врши тај свој тешки и незахвални, али племенити и благословени посао.

Родило се сунце правде и истине

— Божићне пуслице, ком слатке, ком горке —

Лажна наука и Христос. Кад се Христос родио у Витлејему јудејском, мудраци са источних страна објавили су, да се родило сунце правде и истине, које ће загрејати цео свет. То је оно, што су прорицали толики пророци. И још за живота Христова ширила се наука правде и истине на све стране, док напослетку није завладала целим светом.

А Христови ближњи, Јудеји, фарисеји и књијници побојали су се, да ће их нова наука истине и правде скинути с власти, јер је њихова стара наука почивала на лажи и обмани, па су почели на њу сипати дрвље и камење, док не одведоше Христа на Голготу.

Јанус и римски фотограф. Доста је година од Христова рођења до данас, па колико је само ликовала неправда и лаж. Колико ли је дугих година лежала истина на бајонетима. Па ни данас њаво не слава. Германски Јанус је и данас са два лица. Једним лицем цео свет и своје Немце заваља љубљеним миром и миром, а другим ствара три стотине хиљада бајонета, да наруши тај љубљени мир у Европи. Сви то добро видимо, па нико да га удари по прстима, кад већ неће по образу.

Но, сад му прети опасност, одакле јој се најмање надао. Римски професор Казамали пронашао је апарат, да помоћу кратких таласа фотографише човекову — мисао. На ту помисао почело је Јанусово лице да бледи, јер ће под апаратом из Рима морати само онако да игра, како му апарат свира, тј. како му глава мисли и срце осећа. И тако ће лаж и обмана остати у Берлину, а истина бити фотографисана за цео свет.

Америка и европски дугови. Једва једном дознали смо, шта нас стаје игра Светског рата. Сад нам јављају из Америке, да су наше куће у Европи задужили у округлом броју са једанаест милијарди долара.

Но, како Америка има данас управо једанаест милијуна незапослена света, то је намислила да поступи као увек, по американски. Преселиће све милијуне незапослених у Европу, па ће на сваког пренети по хиљаду европског дуга. На тај начин опростиће се Америка и милијунских дужника и милијунских незапосленика. Ако...

Једним ударцем — две муве. Кад су велике фабрике са својим милијунима радника догурале до нерада — измислио је Шваба Светски рат.

Имао је пред очима две намере. Народима су жиле набрекле и притисак крви показивао је далеко изнад двеста

гради. Треба им безусловно пустити крв. То је једно. И треба капитале производње уложити у уносну трговину, у којој ће слаби подлећи и отпасти, а велики и јаки постати још већи и јачи. То је друго.

Што више деце. Земљорадници моле жене, да им роде барем деветоро деце, па ће онда по закону бити ослобођени од плаћања пореза.

У Италији и Немачкој врбују рађање деце на тај начин, што дају стипендије сваком ново венчаном пару у новцу, па им се попови не могу да наодгрну сватова.

Кваре нам језик. Откако нема Јована Бошковића, који је умео књижевнике и новинаре по прстима кад нам кваре језик, можете често у новинама читати чисто српски или ако хоћете југословенски, на пример овако: ... малерозне инспирације у акционерско предузеће за фабрикацију и т. д.

Разумете ли ви то? — Ја не разумем.

Једни се загревају, а други зебу. На Божић се поздрављамо лепо и језгровито веселим поздравом: Христос се роди!

Неки, којима је чисто срце и савест мирна, радо поздрављају и радо отпоздрављају. А грешницима није то поздрав, него строга опомена. Они не смеју да отпоздрављају: Ваистину се роди (сунце правде и истине)! Зато су они први весели. А ове друге хвата језа и грозница.

Човечност и животињство. Христова наука одузима човеку животињство и уводи га у човечност. Уноси у њега добру вољу и енергију за добрим.

Али долазе лажни учитељи, софисте и фарисеји и искривљују Христову науку и изазивају у човеку животињу, јер док је у људи животињства, малој мањини је увек добро.

Друштво Поцепан капут, Кора хлеба итд. Ова и овака друштва вредно деле пред Божић хлеба, меса, колача, одела, огрева, лутке итд. И то је веома лепо и похвално, да сиротиња барем на Божић није гладна, боса и гола.

Но, тим још није гладним и голим синило Божићне сунце правде и истине. Дубље, дубље засеците, па макар не било колача и лутака! Дубље, дубље, па макар и нестало потребе да постоје овака племенита и хумана друштва!

Мир и добра воља. Божић се јавља сваке године са својим покличем: На земљи мир и међу људима добра воља.

Али се на земљи и међу људима не јавља стални мир и добра воља код свију. Зашто?

Христос се роди! Ваистину роди! Еразмо.

Састанак Мале Антанте у Загребу

У времену када се на политичком хоризонту ових народа и држава појављују мутни облаци, када је политичка атмосфера свугде врло загушљива и када се на све стране опажа и осећа притајена узнемиреност и забринутост, потребно је унапред се припремити за сваку евентуалност и сачувати државни брод од оваке опасности.

Мала Антанта од почетка свога стварања па све до данас стално је задржала мирољубив правац своје политике. Она је шта више зато и створена да чува и обезбеди мир у Средњој Европи, јер обезбеђење тога мира значи уједно и чување светског мира уопште. Обезбеђење пак светског мира спас је човечанства.

Мирољубивост и реалан политички правац Мале Антанте постигли су до сада многе повољне резултате не само у спољној него и унутрашњој политици. Државе Мале Антанте су обезбедиле себи наклоност и пријатељство великих западних сила, наших моћних савезника и заштитника из Светског рата, јер Француска, Енглеска и Североамеричка Унија такође настоје свим силама, да очувају и обезбеде светски мир.

Исправно и реално држање Мале Антанте у спољној политици донело је добре и корисне резултате и у погледу сређивања и побољшања односа према суседима. Захваљујући баш мирољубивости и коректном држању држава Мале Антанте има се искључиво приписати, што су и остале државе, суседи приморани били да умере своје претензије и да се исправно држе.

Отворена је тајна да неке суседске државе заузимају противнички став према државама Мале Антанте. Својим ревизионистичким аспирацијама те државе ни мало не доприносе обезбеђењу мира у Средњој Европи. Но држање и енергичан став Мале Антанте у овом питању приморали су и ове државе, те су ма и привидно обуставиле своју ревизионистичку акцију, и ако се у тим државама још увек са приватне стране пропагише и ради за ревизионизам.

Велики успех Мале Антанте је, што су склопљене конвенције са Русијом, Пољском и Турском, а посета нашег Краљевског Пара балканским државама као и посета Бугарског Краљевског Пара у Београду имаће несумњиво даљих повољних резултата по побољшање односа Бугарске према суседским државама.

Њ. В. Краљ је и овом приликом узео на себе апостолску улогу да као миротворац учини прве кораке зближења и побољшања односа међу балканским државама. Ова историска улога Њ. В. Краља служиће за вечита времена као узор и пример мудре владалачке интервенције у крупним међународним питањима и то ради јачања добрих односа ме-

ђу народима и обезбеђење мира међу државама. Као што је у рату био неустрашив и искусан војсковођа тако је и у миру mudar и заслужан владалац Њ. В. Краљ.

Овај састанак Мале Антанте у Загребу пада у исто време, када се и Краљевски Пар налази на дужем боравку онде. Од нарочитога је значаја овај састанак претставника држава Мале Антанте, јер се у међународној политици опет појављује Немачка и наш јадрански сусед са извесним пропозицијама и намерама, које се морају свести на праву меру.

Но сем овог спољно-поли-

тичког проблема решава ће се на овом састанку и о многим привредним питањима, јер Мала Антанта уз свој политички рад улаже много труда и напора да помогне привредно санирање Средње Европе. Садања привредна криза захватила је подједнако све државе толико, да се и њезино санирање може извести само сарадњом свих држава.

Мала Антанта стога искрено жели и тражи сарадњу других држава на пољу привредног санирања које ће унети здравији дух и политичку атмосферу. У овоме лежи прави значај и велики успех Мале Антанте.

Жене у служби социјалне заштите жена

Када се после бурне 1918 г. све умирило и стишало новосадске жене — као и жене осталих културних земаља — осетиле су потребу да се састану и договоре шта би требале и могле да учине, те да и оне што допринесу на изградњи своје миле Отаџбине. Пред њима је био велики и тежак задатак но оне се не уплашише него прионуше на рад.

За свој рад узеле су три правца *хумани, просветни и социјални*. Почеле су хуманим радом јер је он био најпречи. Рат је створио многу неизбринуту сирочад и многу беду. Требало је помоћи гладне и голе, старе и немоћне. Просветни програм новосадских жена био је: да се жена, односно мајка просвети и научи у свему да би постала помагач свом брачном другу а деци својој учитељ и саветник. Само просвећене мајке даће народу просвећене кћери и синове. Да би свој циљ постигле што боље и брже почеле су држати конференције и то о хигијени и неговању и васпитању деце и т. д. Предавања су била бесплатна а предавачи наши најбољи научници. Одзив је био леп. Почела су предавања и на селима где је то још већа потреба него у вароши но на жалост услед недовољних материјалних средстава нису могла бити одржавана редовно, како се то првобитно хтело и мислило. Основана је читаоница за ратарке, приређивани су концерти, књижевне вечери, све у исту сврху.

Основана је занатска школа, обданиште за децу чије су

мајке на послу, затим и за девојчице средњих школа које не станују у месту школовања. Жена се после рата трудила да поправи и свој соц. положај па је у томе и успела. Данас нико не оспорава њену интелектуалну вредност а ни право да бира себи по вољи занимање. Она наша стара пословица: „Тиха вода брег рови“ може се код женског покрета врло добро применити. Данас жени више ништа не стоји на путу; срушене су све запреке које су још пре кратког времена изгледале несавладиве. Постигнуто је много и ако није све и то полако без икаквог насиља.

Најмање су учиниле новосадске жене на соц. пољу а томе је опет узрок материјална криза последњих година која је донекле онемогућила жену да учини све оно, што је себи у задатак ставила. Жене Новог Сада хтеле су да заштите жену радницу тиме: да оснују дом за беспослене. Ту би жене без посла нашле уточишта док не нађу посла, а тај одбор старао би се да их и запосли. Тада још није постојала берза рада те су многе безазалне девојке пропале верујући којекаквим агентима да ће им наћи посла. Многа од тих јадница сачувала би се пада да је ово успело, а тиме би се спасла највећег ругла и понижења за жену — проституције.

Надамо се да ће новосадска жена као и остале жене културне другарице својом истрајношћу и радом ипак постићи и учинити у будућности све оно, што је себи за задатак ставила.

Менталитет нашега града и села

Одмах у почетку тражим извезе за Нови Сад, као седиште бановине. Менталитет се никада не оцењује по престоницама. Карактер народа не огледа се у интернационалним центрима државе или покрајине.

Стога и узимамо за типичан пример из „унутрашњости“ један град, који је уједно и село. Такви су већином наши градови у нашој бановини, како их и називамо: велика села.

Зар није Суботица и највећи град и највеће село? Но тип пановског града је Сомбор, бивше седиште жупаније и области.

Када се спомиње Бачка, овда се у главном и не мисли на

Нови Сад, већ на ону средину, која је типична и удаљена од главне артерије.

Карактеристичне црте нашег живља наћи ћемо у тим великим селима. Све особине и живот са својом стагнацијом видимо у тим мртвим градовима, који су по изгледу вароши, а по начину живота паланке.

Судбина је тако решила, да центар Дунавске бановине не буде Сомбор, већ Нови Сад и та чињеница има огромног утицаја по живот ова два града. Упоредимо их и због куртоазије.

Сетимо се старог, мртвог Сомбора, да боље видимо нови Нови Сад!

Сомбор је умро — да оживи Нови Сад. Стара метропола Бачке са својим чувеним богатшима, огромним салашима, бурним пијанкама и добрим свирачима — лежи тихо и мирно, сва у зеленилу, као што се мртава обаспе венцима.

Некада центар омладинаца, колевка народних просветитеља, са чувеним певачким зборовима и беседама, сада живи од прошлости; нем, не говорећи о себи, док други не проговоре о њему. Где се деценијама идеалистички, од куда су многи и многи омладинци, касније прваци пошли у живот напојени национализмом и вољом за рад, — ту се сада купе пензионери, да у миру проведу своје последње дане.



Александар Б. Нађвински.

Слични се сналазе. Такво је стање у свима местима у овим крајевима. На жалост, морамо констатовати, да је наш живаљ у овом крају попустио од свог предатног елана.

Наши су градови па и села мртва. Није нам задатак да истичемо узроке. Има их много — а помоћи не можемо ни мало.

У многоме је допринео и менталитет нашег народа. „Лале“, од вајкада труло снабдевени свим земаљским благом, и сада још очекују да им мајка природа пружи све и сва.

Где је у том снажном и здравом телу и здрав дух?

Зар још увек да учимо од странаца?

Општа наша болест: „леви лебу да те једем“ треба да нестане. Угледајмо се на околину. Више духа, више умешности у животу. Не очекујмо помоћ увек од другог.

Трговачки дух наших старих ваља јаче потстрекавати и у селима. Више окретности — него тремости, па ће и живот лакши бити.

Не клонути, него одушевљено радити на бољитак и напредак нашег села и града!

Јован Мештеровић

На место досадашњег управника полиције у Новом Саду, г. Цветана Ђорђевића, који је премештен у Мунистарство Унутрашњих дела, постављен је и већ је прошле недеље примио дужност г. Јован Мештеровић.

Г. Јован Мештеровић, досада је био управник полиције у Броду на Сави.

Поздрављајући новог управника полиције г. Мештеровића, желимо му: да се што боље снађе у новој му средини.

СОКОЛСТВО

Споразум између бугарских „Јунака“ и Сокола Краљевине Југославије

После грандиозног свесоколског слета у Прагу, после потпуног слома бискупске посланице, после великих дана „Јужног Сокола“ у Љубљани, соколство последњих дана бележи још један значајан успех од неочењивих корисних последица. Између претставника Савеза сокола Краљевине Југославије и претставника бугарских гимнастичких друштава „Јунак“ после пријатељске измене мисли, постигнута је потпуна сагласност и констатовано је: да више нема сметњи за пријем „Јунака“ за члана Савеза словенског соколства.

Тим поводом „Соколски Гласник“, орган Савеза, поздрављајући овај крупан корак, у своме последњем броју између осталог вели:

„Још док је Београд био под првим, непосредним утисцима службене посете бугарских Суверена нашем Краљевском Дому и нашој земљи, посете претставника бугарског јавног мишљења, штампе, док још тако рећи нису ни замрли звуци бугарске народне химне „Шуми Марица“ и док су се Београдом вијале, уз југословенске у бугарске заставе — у томе свечаном расположењу и историјским тренутцима потписан је у просторијама Савеза Сокола Краљевине Југославије један даљни историјски акт, инаугуришући ново доба у односима бугарских „Јунака“ с једне стране и, првенство, Савеза Сокола Краљевине Југославије с друге стране те и vis-a-vis читавог словенског Соколства као таквог, претставља један велики, даљни корак к остварењу бољих, пријатељских и братских међусобних односа југословенско-бугарских“.

Бугарски „Јунаци“ били су основани 1895 год. иницијативом министарства просвете, по узору швајцарских гимнастичких друштава чији претставници су били и прво стручно вођство. Развој „Јунака“ ишао је својим путем и потпуно независно од Соколске мисли и Соколске организације. Уплив соколски на „Јунаке“ био је увек слаб, те се тај уплив није много повећао ни онда, када су „Јунаци“ 1908 године били примљени у Словенско соколство. Да је соколска мисао тешко хватала корен међу „Јунацима“ види се и по томе што нису после рата приступили Савезу Словенског Соколства, што би безусловно учинили, да су били више прожети соколском идеологијом.

Два су момента играла главну улогу у размимоилажењу „Јунака“ и Соколства. Први је Тиршев систем телесног и моралног васпитања, који чини бескомпромисну срж и ванди-скусион те мељ целокупног соколског живота и мисли. Други је момент назив „Соко“ за који назив Бугари нису били много загрејани, потврдећи да реч „Соко“ на бугарском језику значи само соко — птицу. Међутим и сами бугарски „Јунаци“ увиђају да је тај аргу-

мент дуго неодржив, јер и код Чехословака, Пољака и Руса, такође реч „Соко“ у свом првобитном значењу значи сокоптицу, па су га ипак примили, а примили су га зато јер је по народној песми — а соколство потиче из народа — у сокоптици оличено оно што је у народу најлепше и најкрасније, оно чојство и јунаштво, храброст и полет. Жеља да се организацији „Јунак“ даде и са именом соколско обележје, била је своједобно јасно изражена, када се на једној скупштини

ЦРНИ ПРИШТ КОД ЖИВОТИЊА

Црни пришт или антракс, спада у ред оних заразних болести, које и данас наносе велике материјалне штете нашим сточарствима. Опасност те страшне заразне болести тим је већа, што од ње оболе и човек.

Болест су познавали још стари народи. У средњем веку била је јако раширена, имала је разна имена: перзиска грозница, грозница од слезине, прве оснице, црна смрт и т. д. Дали се ту радило увек о црном пришту, не може се тачно потврдити. Тек 1838 М. Делафонд професор ветерине у Алфору, показао је својим ђацима штапиће (бациле) пришта у крви болесног говеда. Доста касније (1863) Давен пак износи, да су ти штапићи жива бића, да се множе и да проузрокују пришт. У то доба црни пришт се раширио по целој Европи. У Француској је било крајева, где је по 50000 оваца годишње угнуло. У Русији у Новгороду само од 1867 до 1870 угнуло је 56000 коња, говеда и оваца, а умрло је 528 људи. Балканске државе исто и остале имале су доста губитака, и нема земље где се болест није појављивала. У новије време врши се цељење т. ј. имунизација против пришта тако успешно, да у западним државама јавља се у незнатном броју. спорадично.

Пришта има у свим бановинама наше државе. Годишње пада још увек на хиљаде сток. У нашој бановини болест се јавља у већини случајева спорадично. 1932 имали смо оболења у 71 општини (у 34 срезу) и у три града. 1933 г. број општина се смањило на 45 (у 25 срезова) док се повећао до три на пет градова. Пре две године пришт се појавио код нас у Петроварадину ове године у Новом Саду код три краве. У оба случаја зараза је угушена цељењем. Смртних случајева код људи није било.

Напред смо већ споменули, да узрок те опасне болести бацил црног пришта (*Bacillus Anthracis*). Бацил пришта има своје споре, које га чине тако отпорним, да могу своју вируленцу сачувати до 20 година, сама та отпорна моћ, чини га још опаснијим, за потпуно истребљење. Бацила пришта има највише тамо, где су бачени, или закопани лешеве угнулих животиња од пришта. Некада га разноси и вода изливом, те ветар са прашином. Има га разумљиво и у крви оболеле животиње.

„Јунака“ близу половина жуна изјаснила за соколско име.

Београдским споразумом од 14 децембра прошле године те су препреке пребројене и бугарски „Јунаци“ стоје пред пријемом у велику и моћну организацију Словенског Соколства. Значај овог целог догађаја повећава чињеница, да се споразум начинио прво са југословенским соколима и то у Београду и да браћа Бугари са својом организацијом „Јунак“ преко Београда улазе у велику словенску соколску породицу.

Пренос болести врши се директним додиром болесне животиње са здравом, ако излучени живи бацили падну на какву рану здраве животиње. Инфекција је честа путем пробавног тракта. На паши, где су некада плитко закопани лешева од пришта угнуле жи-



Др Ђорђе Влалукин

вотиње, узрочници црног пришта долазе у пробавни тракт директно са травом. Зараза се може пренети и са сеном, кошеним са окупжених ливада. Врло често инфекција је путем органа за дисање. Бацили доспевају са прашином. То се деси у затвореном простору, где оболе редовно људи код чишћења вуне и прерађивања коже угнулих животиња од пришта. Муве и обаци могу пренети пришт. Оболе и они људи, који носе опанке од инфициране коже. Нису ретка оболења код сељака, који сами пуштају крв болелесним животињама. Сељак каже „ударил га крв“ и мисли, да ће пуштањем крви оболеле животиње оздравити, док са тиме несвесно доводи опасност и свој живот. Од пришта оболе најчешће говеда, коњи, свиње и ређе пас и мачка. Први знаци оболеле животиње јављају се 1—10 дана од дана инфекције. Знаци су различити, према томе, дал је ток брз или спор. Код брзог тока животиња нагло оболе и сруши се, а да се нема времена указати јој помоћ. Народ зато зове болест именом и прострел, јер је животиња „прострељена“. Редовита болест траје од неколико сати до један дан. Говеда у такој форми болести обично су наокострешена, са набулим очима, дрхте, испочетка немирна, а касније уморна и слабо надута. Температура је врло висока 41° и 42°. Некада јавља

се крвав пролив а мокраћа слабије или јаке крвава. Пред смрт температура пада на или испод нормале. Често сем температуре нема никаквих клиничких знакова, који се тек касније јављају. Коњ оболео од пришта показује знакове јаке колике. Има исто високу температуру и сав је у зноју. Гриве јасле, жрже. Прегледом установи се јако повећана слезина. Касније се смирује, узме по мало хране и болест се сада нагло погоршава те наступа смрт. Код пришта појављује се некада отекотине по телу, које су топле и осетљиве. Код свиња се јавља отекотина гуше, са високом температуром и телесном малаксалошћу. Простор је мали да би описивали у танчине знакове код горе поменутих животиња и код других.

Код угнулих животиња, види се крвав излив из ноздрва и затка, слезина је јако повећана нарочито на рубовима и тамне је боје, крв је скоро катранасте боје и незгрушена.

Лечење: пришт се лечи са серумом. Лечење мора бити благовремено, док постоје клинички знакови а пре него температура падне на нормалу или шта више на субнормалу.

Очувати нашу стоку а заштити људске животе од те болести можемо једино то учинити, заштитним цељењем сток. Данас наша домаћа индустрија серума стоји на таком степену, да све то цељиво производи са гаранцијом, а такав завод имамо и у Новом Саду „Камендин“. Они пак који се не послуже тим цељењем и имају губитака, нека угнуле животиње не бацају незакопане! Стрвину је најбоље спалити. Ако се пак закопава треба је дубоко укупати, те онемогућити псима или свињама ископавање или пак поплави воде, избацавање.

Законом о сузбијању и угушивању сточних зараза од 1928 забрањено је од пришта болесних животиња продавати месо, млеко и млечне производе. Забрањено је дерати кожу од болесне животиње, а истим законом постоји дужност пријаве, како код других, тако и код ове заразне болести.

Др Ђорђе Влалукин
градски ветеринар.

ИЗ ДАНА У ДАН СЕ БОЉЕ ОСЕЋАМ

ОДЛОМАК ИЗ ПИСМА:

Радиоактивну рогашку (ројчку) слатину почела сам пити за време своје бременитости и тако сам је изволела, да ни данас не могу бити без ње. Осећам се крпком, здравом и младом као никад пре...



У времену бременитости треба материјно тело много вапна. Јер мора отворити много нових станица. Исто тако мора мати дојкиња доводити у себе већа количину вапна него што га може дотати са храном, јер га дневно са својим млеком даје својем одојчету. Недостатак вапна у човечјем телу проузрокује разна тешка оболења: слабуњавост, слабокрвност, костне и зубне болести итд. Будући да радиоактивна рогашка (ројчка) слатина има у себи врло много калцијума (вапна) у пробавном стању је бременитим материма и дојкињама неопходно потребна за здравље њихово и њиховог детета.

Миодраг Вл. Јовановић

Госп. Миодраг Вл. Јовановић је ових дана унапређен за вишег пристава при Управи полиције у Новом Саду, и прешао из VIII у VII групу.



Миодраг Вл. Јовановић

Госп. Миодраг Вл. Јовановић, шеф општег отсека при управи полиције у Новом Саду је човек врло ретке активности, ванредних способности у својој свакидањој дужности, предусретљив, трезвен, друштвен, који је за кратко време стекао симпатије и поштовање од стране нашега грађанства из свију друштвених редова.

Поред своје ревностне службе, коју врши на задовољство својих претпостављених, г. Јовановић је доспевао и да одржи у Матици напредних жена, неколико врло популарних предавања из области социјалних наука и личних опажања на томе пољу.

Тим популарним предавањима г. Јовановић је још више привукао пажњу на себе, а сама предавања су штампана, на изричиту жељу слушајалаца.

Наше срдечно честитање г. Јовановићу, на овом завста за служеном унапређењу.

Следимо стопама њезиним!

У времену тешке свеопште кризе и опште немаштине, наша сиротиња се налази у великој социјалној беди.

Друштво је позвати, да у тим тешким тренутцима, притекне у помоћ члановима друштва, који имају права на живот и одржање.

Наша средина је прожета хуманизмом и ми видимо, да се овде онде појави искра љубави према ближњему у тешким тренутцима.

Једна таква топла искра љубави према ближњему је и наше добротворно друштво Коло Српских Сестара, које је за ове претстојеће светле правнике оденуло 60 сиромашне деце и потребним намирницама и то: у Гундулићевој школи 27, у Вежбаоници 19, од избеглица Истарских 10 и ван школа 8.

Цео доњи веш и хаљинице као и чакширице шиле су вредне и неуморне чланице одбора бесплатно скоро месец дана.

Поред тога, Коло Српских сестара је посетило убоги дом Савеза Културних Друштава и том приликом је поделило ко-

лаче, цигарете и разних шећерлема, да би се ови сироти немоћници сетили светлих правника; као и то, да и на њих има још ко мисли и за њих осећа.

Колу Српских сестара и овом приликом нека је хвала и част на пожртвовању, које је показало за оне, за које је потребно жртвовати се.

Ово неуморно наше друштво, коме већ годинама на челу стоји г-ђа Емилија Софић, као председница, приређује 14 о. м. на Нову Годину своју чајанку, која ће се одржати у великој дворани „Слободе“ у 4 сата после подне. Програм чајанке и овога пута ће бити одличан. Улазница 10 динара по особи.

Родољуб Маленчић

Ово дана је г. Родољуб Маленчић унапређен за вишег пристава и прешао из VIII у VII групу.



Родољуб Маленчић

Још пре десет година, као још врло млад, ступио је у службу новосадске полиције, још док је ова била градска.

Још на почетку своје каријере, поверене дужности је извршавао, као ретко који. Увек трезвен, тачан и неуморан; чиме је привукао пажњу својих претпостављених.

Ради те његове тачности и вредности, он је постепено напредовао.

Када је полиција прешла у државне руке, он је такође прешао у државну службу, па је као даровити полицајца послат у Немачку, да сврши курс и да се упозна са методима и праксом криминалитета већег стила.

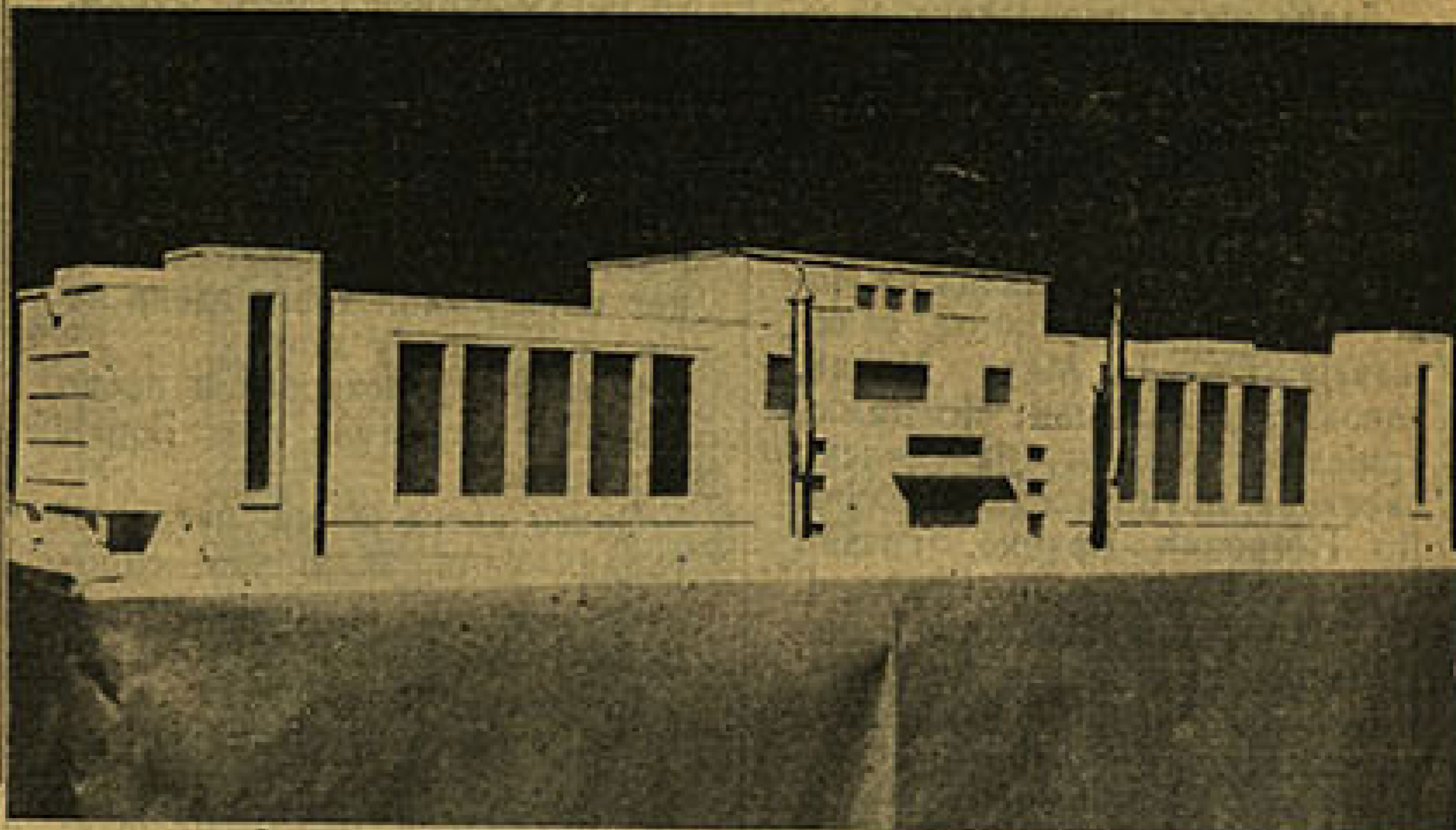
Постао је шеф кривичног отсека новосадске полиције, добивши VIII групу чиновника грађанског реда.

Г. Маленчић је новосадско дете, а син пок. Гавре Маленчића новосадског занатлије, који је такође у редовима новосадских занатлија уживао неподељиво поверење, тако, да је неко време био и председник Задруге Срба Занатлија у Новом Саду.

На овом новом унапређењу г. Маленчића, ми као новосађани смо поносни и од свег срца му честитамо.

ДАЛИ ЗНАТЕ, ДА КЊИЖАРА „СЛАВИЈА“ има све савремене КЊИГЕ?

Зидање Народног Дома Краља Александра Првог у Новом Саду



Соколско друштво у Новом Саду и Савез културних друштава, подижу велики Народни Дом у Новом Саду. Дом ће имати велику и репрезентативну концертну дворану, најмодернију у Новом Саду, пространу, светлу и хигијенску Соколану, неколико сала за скупове и седнице као и већи број канцеларија за новосадска друштва, са циљем да изведу националну — културну и просветну концентрацију друштвене и социјалне делатности нашег града, као и да монументалношћу саме грађевине даду убедљив југословенски жиг седишту наше Бавовине.

Без добре и модерне дворане за концерте, позоришта и предавања нема културног замаха. Без добре и хигијенске Соколане нема рационалног физичког напретка омладине.

Новосађани имају реч!

Прилози за Народни Дом Краља Александра I. у Новом Саду

Извршни Одбор за зидање „Народног Дома Краља Александра I.“ у Новом Саду, који је у последње време развио жилу акцију око прикупљања прилога за зидање Дома, примио је до данас ове прилоге:

По 5000 динара: Трговачка и Обртна Банка и Др Милош Бокшав.

По 3000 динара: Др Игњат Павлас, адвокат и старешина соколске Жупе Др Тома Јовановић, лекар и старешина соколског друштва и Арх. Ђорђе Табаковић.

По 2500 динара: Стеван Ђитков, трговац и заменик старешине соколског друштва.

По 2000 динара: Јован Тотовић, трговац и начелник соколског друштва.

По 1000 динара: Инж. Душан Тошаћ, заменик старешине соколског друштва, Вера Тошић, Видосава Тотовић, Владимир Ј. Тотовић, Александар Ј. Тотовић, Павле Инђић, Браћа Неофитовић трговци, Бура Јовановић, банкарски чиновник, Фравк Бела, Јеврејска Црквена Општина, Гаја Грачвинић, директор „Путника“.

По 500 динара: Др Угљеша Крстић, лекар, Ђорђе Николић, банкарски чиновник, Стеван Поповић, свештеник и секретар Савеза Културних Друштава, Невена Поповић, Фабрика Кабела, Браћа Крамер, фирма „Албус“, Милан и Зорка Калуђерски, школски надзорник.

По 300 динара: Др Никола Игњатовић, председник Апелационог Суда.

По 200 динара: Драгутин Долански, ваздухопловни капетан, Соколско друштво Петроварадин, фирма „Феникс“ Београд, „Кемикалија“ Нови Сад.

По 100 динара: Вјалеслав Ткачев, старешина руског со-

кола Нови Сад, Александар Поповић, професор, Др Лампел Бела, адвокат, Новосадска Трговачка Омладина, Никола Булајић, Директор Хипотекарне Банке, Др Иван Прудан, Апелациони судија, Др Рудолф Видаковић, адвокат, Ђорђе Велић, прота

По 50 динара: Милисав Топаловић, Др Сима Алексић, лекар, Др Светозар Поштић, лекар, Никола Радованов, адвокат, „Фрушкогорац“, Н. Сад, Мирко Магарашевић, учитељ, Мирослав Магарашевић, учитељ, Др Јован Киш, апелациони судија

Да би се у ова тешка временна омогућило што успешније прикупљање прилога, Одбор је завео оброчну уплату прилога, на који је начин пружена могућност да приложи веће суме и они који то не могу одједном учинити.

Част и хвала му!

Наше неуморно и заслужно хумано друштво „Кора хлеба и дечије обданиште“, нема пригодног прилика, а да оно не испољава видљиви знак своје неуморне акције на хуманом пољу.

Тако је ово вредно и неуморно хумано друштво на дан материца, заоденуло 70 сиромашне деце.

Не смемо пропустити а да не нагласимо, да су сва ова деца оденута из прихода самога друштва, јер друштво не добија никакву припомоћ.

Неуморни рад овога друштва на хуманом пољу, човека мора просто задивити у сравнењу са осталим хуманим и сличним друштвима.

Ради тога, нека је овоме друштву и са наше стране част и хвала, у име оне сиротиње, о којој се ово друштво досада бринуло.

Оснивање Академског мушког хора у Н. Саду

Давна жеља новосађана, да се оснује један мушки певачки хор остварена је основањем Новосадског Академског Мушког хора, који је недавно основан на иницијативу неколицине угледних интелектуалаца из Новог Сада, Управу хора сачињавају г.г. Др Мита Матић, адвокат, претседник; Др Димитријевић Миодраг, бановински саветник, потпретседник; затим Др Петровић Бранко, главни секретар продукције Берзе, Ј. Павковић, приватни чиновник, Ненадовић Владислав, апотекар, Ивановић Никола, чинов. Банске Управе, Др Лањи Дезидер, лекар, Инж. Хајдуковић Радослав, чиновник банске управе, Ђорђевић Светозар, секретар адвокатске коморе, Марковић Мита, педагог, Јовановић Соократ, чиновник банске управе, Старчевић Теодор, чиновник банске управе, Вујин Милан, приватни чиновник, Јовановић Здравко, прив. чиновник и Стевић Војислав, чинов. банске управе.

Хором управља врло добри познати хоровађа г. Светолик Пашћан.

Одлучено је да хор у најскоријем времену одржи свој први концерт у Н. Саду, па се у том правцу интензивно ради. На првом концерту изводиће се хорске композиције Југословенске музике 19 века, у којој ће бити представљени најпознатији композитори из тога времена.

Свакодневно врши се упис нових чланова којих има шест врста: редовних, ванредних, почасних, добротвора, утемељача и помагача, па према томе сваки новосађанин који воле хорску песму и са симпатијама прати напредак овог хора, може да постане чланом хора.

Оснивањем овог мушког певачког друштва долази у добар час и као врло често наглашавана културно-национална потреба за Нови Сад.

Певачке пробе хора одржавају се овим редим: Понедељак — тенори, среда — басови а петак — заједнички. Почетак проба је тачно у 8^{1/2} часова на вечер.

Евала јој и хвала јој!..

Једно од наших најстаријих добротворних друштава у Новом Саду, јесте наша „Добротворна женска задруга Српкиња Новосаткиња.

Као и сваке, тако је и ове године, ова наша најстарија добротворна и хумана установа, одговорила своје циљу и својим задатцима.

Наиме, она је пре неки дан у своје дому за Божићне празнике оденула и обдарила разним поклонима око 70 деце из основних школа.

Деца су у првом реду са Видовданског насеља, где је баш највећа потреба.

Овој свечаности су присуствовали епископ г. др Иринеј Ђирић, гђа Каја супруга бана г. Добрице Матковића, претседник српске православне црквене општине прота г. Ђорђе

Велић, гђа Даке Поповића сенатора, гђа др Бранислава Бороте градског начелника и велики број одборника на челу са претседницом гђом Зором, супругом г. др Жарка Стефановића умировљеног градоначелника града Новог Сада.

Гђа Матковић, овом приликом је донела собом и своје поклоне. Она је даривала пет пет пари комплетног одела за школску сироту децу.

Присутне је поздравила претседница друштва гђа Зорка Стефановић.

После овога је са неколико топлих речи малишане сиротане поздравио епископ г. др Иринеј Ђирић.

Добротворна Задруга Српкиња, увек је стојала на висини свога позива, одговарала својој хуманој цели, па је услед тога заслужила сваку част и хвалу од стране сиротиње, којој је она у свакој прилици пружила издашну помоћ.

Евала јој и хвала јој!

ПОЗОРИШТЕ

Када се пише о нашем Српском народном позоришту, мора се увек имати пред очима и специјални положај као и задатак ове наше културне установе. По овоме културноме задатку ово наше позориште има да врши национално-пропагандистичку функцију, да овде у овим нашим северним крајевима шири нашу позоришну уметност и драмску књижевност, и да буде пропалагатор нашег језика. С друге пак стране специјални положај овог нашег позоришта отежан је тиме, што



Г. Риста Спиридоновић

су му материјални извори и финансиска сретства везана за помоћ бановине и општина.

Па ипак и поред оваког свог положаја наше Српско народно позориште врло лепо ради и напредује, захваљујући амбицији и ревности својих чланова глумаца а тако исто и бризи свога Управног одбора.

Лањске године је ово наше позориште већ показало леп напредак, упоредивши резултате рада са ранијим годинама.

Ове године пак успех је надмашио очекивања; а уздајући се у стручно вођство, несумњиво ће наше позориште и даље напредовати.

Одзив публике је стално све бољи; са похвалом констатујемо, да и мањинска, нарочито јеврејска публика све више посећује претставе.

У току прошле недеље било је неколико врло успешних претстава. На првом месту морамо споменути „Коштану“. Дворана је била препуна публике која се није преварила у својим очекивањима, јер је претстава била у сваком погледу успела. Гђа Јесић је у насловној улози била беспрекорна: својим лепим гласом, уметничком интерпретацијом дивних мелодија и песама из „Коштана“ а исто тако и леном глумом заслужује сваку похвалу. Г. Сотировић као и увек на правој



Драг. Сотировић

уметничкој висини, а г. Матић је улогу Митка креирао са пуно разумевања и амбиције. У мањим улогама су одлични били гђа Петри и г. Милин.

Војновићева „Госпођа са сунцокретом“ припремљена је и приказана са много студије и уз лепу и хармоничну игру ансамбла. Гђа Петри у насловној улози много је труда уложила, да своју тешку улогу заиста уметнички одигра, а г. Ђурић такођер одличан. У комаду је био запослен цео ансамбл и сви су врло добро играли.

На овако лепом раду и успешном напредовању нашег позоришта мора се одати признање како глумачком ансамблу тако и г. управнику Спиридоновићу, драматургу г. Верешчагину и секретару г. Ж. Васиљевићу.

КЊИЖЕВНОСТ

— Изшла је из штампе књига: Декламације и позор. прикази за школску децу и одрасле. Иста садржи шест табакана и има три драмолета, две врло лепе романсе и 67 декламација. Ову књигу треба да набаве школске књижнице, друштва и установе које приређују забаве. Цена је 20 дин. исту своту треба упутницом упутити на адресу писца да се наручена књига кретом поште може послати. Адреса: Марина Божић-Спаић Нови Сад, Краља Петра ул. 4

* ДРОГЕРИЈА ХИГИЈА има највећи избор фотографског материјала и бесплатно изазива.

Стерелизација целој земљи

Шта је руководило законодавце да приступе тим мерама и да како мисле спасу човечанство од дегенерисаних наследника? Један научењак тврди да сад у времену тако високе културе и цивилизације не би смело бити тих страшних перверзних и садистичких случајева да је у човеку разум уравнотежен. Махнитост за страдањима недорасле деце бацају страшну сенку поживотињених типова. Даље разни Киртени у свима крајевима света запањују свет и правосуђе. И онда абилка када се помисли на све те трагичне и страшне случајеве од којих мора свако стрепити горња намера није неоправдана. Наследне болести душевне и физичне навађају се као прави разлог и донашањем тог закона мисле спречиле би се исте у потомству. То је донекле и неоправдано. Борбом живота долази човек до телесних и душевних поремећаја и у животу видимо примера где и од најздравијих родитеља долазе деца глупонема и иначе неспособна за живот. А више пута баш од болешљивих постају најспособнији за живот, што све касније од прилика живота зависи. Свакако предонашања тога закона требало би провести енергичну борбу за сузбијањд послератних болести који су узроци неморалног разврата од кога наступају парализе и сви ти наведени горњи злочини. Мање би било пропалица, а више трезвенијих и радних људи. А то би крај тог закона допринело одржавању чисте расе људи и жена здрава тела уравнотежена разумом.

ДРВО - УГАЉ - КОКС

Д. Бјелић Н. Сад

Штанд цут - Телефон 31-44

Одевање сиромашне деце.

Савез културних друштава у Новом Саду, у сарадњи са одбором за социјално старање града Н. Сада, путем хумано социјалне секције Савеза, организовао је посао око снабдевања обућом и оделом сиромашне школске деце свих новосадских школа.

На основу података, које су доставиле Управе појединих школа, требало је набавити 440 пари ципела, 440 зимских капута и 237 одела, што би изнело у новцу око 80.000 дин.

Благодарећи помоћи Града, који је ове године повисио ову позицију од 12.000 на 35.000 као и помоћи госп. Добрице Матковића, Бана Дунавске Бановине, в износу од 10.000 дин. новосадског Ротари-Клуба 900 дин., непозн. Господина 1000 дин., ове године су први пут могле бити задовољене потребе у 80%. Из ових помоћи поручене су ципеле код секције обућара по цени од 72—92 дин. по пару, а зимски капут код браће Новаковић по 100 дин. од комада. Набављено је 248 пари ципела и 169 зимских капута и подељено деци у суботу 30 децембра 1933.

Интересантна расправа по „Ауторском“ праву.

„Аутор-Централа“ преко свог ген. заступника за Дунавску бановину г. Рашића утужила је многе гостионичаре и свираче из Вршца.

Дана 2 јануара о. г. одржате су расправе код тамошњег Среског кривичног Суда, којима је присуствовао у име Аутор-Централе г. Рашић са својим правним заступником, тамошњим адвокатом г. др Акуларем (заступан по своме приправнику г. др Павловим); док је оптужене бранио тамошњи адвокат, а који је уједно и „Ујмин“ заступник за Вршац и срез г. др Менкер Аладар.

Оптужени су се бранили и приказали суду регуларне приванице, по којима су платили ауторску таксу заступнику „Ујме“ сматрајући тиме, да су својој обавези удовољили тим више, што им „Ујмин“ заступник приликом наплате таксе није дао обавештења, да за ову плаћену таксу имају права свирати само дела по „Ујми“ заступљена т. ј. дела оних аутора, који су у саставу „Ујме“.

Г. др. Менкер бранио оптужених и „Ујмин“ заступник, изишао је пред суд са масом доказа, докумената, уверења и т. д. на основу којих је тврдио, да једино „Ујма“ има права убирати ауторску таксу, док „Аутор-Централа“ ово право нема, јер не постоји и т. д.

Све ове потпуно неистините и тенденциозне тврдње „Ујминог“ заступника г. Рашића са својим браниоцем је потпуно оборно и доказао противно т. ј. да „Аутор-Централа“ постоји и има права на рад, а након чега је поступак довршен био и следећа пресуда изречена.

Власник хотел „Србије“ у Вршцу г. Гликман Лајош проглашен је кривим те се кажњавља са 720 дин. казне, која се у случају неутеривости претвара у 12 дана затвора, снашањем свију судских и адвокатских трошкова, те објавом пресуде у целости у новинама (15 дана након правоћности).

Гостионичари: Ђорђевић Петра, власник кафане „Београд“, Јовановић Михајло, „Плава звезда“ и Пауновић Аница сви из Вршца кажњени су сваки са 420 дин. или 7 дана затвора, а њихови свирачи Драгој Андор и Чупић Ђура сваки са казном од 300 дин. или 5 дана затвора, те снашањем солидарно свију осталих судских и адвокатских трошкова и објаве пресуде у листовима.

Штампарија Душан Чампраг и Друг Нови Сад, Краља Петра улица 3.

Извршни број 205-1933.

Објава о јавној дражби.

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102. зак. чл. 60. из 1881. објављује, да ће услед решења среског суда у Новом Саду донесеног под бројем И. 601-1933, у корист тражиоца извршења „Филипс“ Југ. а. д. из Београда (кога заступа Др Купусаревић адвокат из Новог Сада) против извршеника из Новог Сада за наплату 1640 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, по-

писане у записнику о пљенидби под бр. Гн. И. 601-1933 и процењене на динара 6550 и то: собна намештаја. Јавна ће се дражба одржати на дан 26 јануара 1934 у 3 сата после подне у Новом Саду, Емила Чакре 6, Нови Сад, 29 децембра 1933.

СТОЈАН ВОЈНОВИЋ
судски извршитељ.

Извршни Бр. 1/1934

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102. зак. чл. 60. из 1881 г. објављује, да ће услед решења среског суда у Новом Саду донесеног под бр. И. 1255/1933, у корист тражиоца Управит. стечајне масе Д. Заклан из Чантавира (кога заступа Др Заклан Д. Благоје адвокат) против извршеника из Новог Сада за наплату дуга на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пљенидби под бр. Ст. 1100/33 и процењене на динара 3420 и то: 1 шифоньер, 2 ноћна ормана, 1 тоалет, тепиха, слика, 1 шиваћи stroj и друга собна намештаја.

Јавна ће се дражба одржати на дан 30 јануара 1934 у 2 сата после подне у Новом Саду Краља Матије улица 19.

Нови Сад, 1 јануара 1934.

СТОЈАН ВОЈНОВИЋ
судски извршитељ.

Срећне Божићне празнике желе:

Уредништво и Администрација
„Н О В И С А Д“
Краља Петра улица број 3.

Продаваона

Баџа

Нови Сад, Трг Ослобођења

„ДУБРАВКА“

Власник Богдан Н. Стефановић
Нови Сад, Темеринска улица 14.

РАДЕ БУБАЊ

трговине шпедераја и деликатеса
Нови Сад
Његошева 19 и Вилсонов трг 2

Трговина ципела

„ХУМАНИК“

Нови Сад, Краља Петра ул. 11.

Трговина мушког одела

БРАЋЕ НОВАКОВИЋА

Нови Сад, Пашићева улица 10.

Трговина мавуфактурне робе

БРАЋА ВУЧКОВ

Нови Сад, Краља Петра улица.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРА

„СЛАВИЈА“

Власник Владимир Лежмирац
Нови Сад, Пашићева улица

БИФЕ

ШПИЛЕР ЛЕНЦИ

Нови Сад, Католичка порта

ХОТЕЛ „КРАЉИЦА МАРИЈА“

Нови Сад, Трг Ослобођења

ГРАНД ХОТЕЛ „СЛОБОДА“

Д. Д.

Нови Сад, Трг Ослобођења



Напокон! Апарат, који уједињује све
одлике, које се траже:

Модерна спољашњост,
Одличан квалитет,
Висока селективност,
Идеално леп звук,
Ниска цена и ув 12-месечну отплату!

ОБРАТИТЕ СЕ НА НАШЕ ЗАСТУПНИКЕ!

Главно стовариште за Бачку:

Карло Цвршци, Сомбор.

ЛАЗАР М. ЛАЗАРЕВИЋ
сарач и ташвер
Нови Сад, Пашићева улица

Хотел „Српски Краљ“
ФРАЊА ФИЛИНГЕР
Нови Сад, Жељезничка улица.

Кафана и ресторација „ХАБАГ“
Закупац Румпф Антон
Нови Сад, Цара Лазара улица.

Генерални заступник Ауторских
права за Дунавску бановину
ЈОВАН РАШИЋ
Нови Сад, стари Житни трг.

Дирекција варијетеа
„МУЛЕН РУЖ“
Нови Сад, Јована Суботића ул.

Женска конфекција
„Ш Т О Ф“
Трговачко Командитно Друштво
Фрања Рот Нови Сад
Краља Петра 13

Трговина галантеријске робе
ЈОСИП ЈУЛИЈЕ КОН
Нови Сад, Краља Александра ул.

Месар а кобасичар
Ф. ОБЕРМИЛЕР И ДРУГ
Нови Сад, Трг Ослобођења

БОНБОНИЈЕРА „ПИШИНГЕР“
Нови Сад, Краља Петра улица.

ЈОЦА МИЛОШЕВИЋ
бифе „Бановина“ Нови Сад
Булевар Краљице Марије

Шпедитерско-транспортна радња
АЛЕКСАНДАР ГУТМАН И ФУКС
Нови Сад, Телефон 20-40.
Капеларија „Аполо“-кино I кат.

Месарска и кобасичарска радња
МАРТИН РОБЕРТ И СИН
Нови Сад, Краља Петра ул. 30.

Ресторација „Бели Во“
ПАВЛЕ ЈУНГ
Нови Сад, Футошки пут.

КЛАЈН и ФРАЈАНГ
Власник Коломан Фрајганг
драгулар и сајрија
Нови Сад, Краља Петра улица.

Пивница „Гамбринус“
ПЕТАР ЈАНЧЕНИЋ
Нови Сад, Његошева улица 2.

КАРЛО КЛЕМ
женски и мушки фризер
Нови Сад, Јеврејска улица бр. 5

Специјална платнара
АНТОН КАРГЕР
Нови Сад, Трг Ослобођења 6.

Књиговезница и папирница
ЈОВАНА БЕКА
Нови Сад, Футошки пут.

„САВА“


ОПШТЕ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО У ЗАГРЕБУ

Основна главница: Дин. 10.000.000. — Друштвени гарантиски фондови износе: Дин. 28.784.599 62. Исплаћене штете од оснивања друштва Дин. 214.578.481-82. Преузима све врсте осигурања уз најповољније услове.

Филијална дирекција у Новом Саду, Јеврејска улица 3. — Телефон 21—82.

УПОТРЕБИТЕ У КУЋАНСТВУ

ПЛИН

јер радите чисто, брзо и јефтино
Љубљанска Кредитна Банка Подружница Нови Сад

Телефон 20-57

Централа: ЉУБЉАНА

Подружнице: БРЕЖИЦЕ, ЦЕЉЕ, ЦРНОМЕЉ, КРАЊ, МАРИБОР, ПТУЈ, РАКЕК, СЛОВЕЊГРАДЕЦ, СПЛИТ, ШИБЕНИК и ЗАГРЕБ.

Деоничка главница и резерве: Дин. 65.000 000.—

ОБАВЉА

СВЕ БАНКАРСКЕ ТРАНСАКЦИЈЕ НАЈКУЛАНТНИЈЕ

ХАЛО!

ХАЛО!

Потражи нову музичку радњу

БЕЛЕ ТРУПЕЛА

НАЈВЕЋА У НАШОЈ ДРЖАВИ

НОВИ САД, Дунавска ул. бр. 7.

Једина стручна радња свих постојећих музичких инструмената. Светски познатих гласовира, грамофона и радио-апарата можете увек са малим новцем уз врло повољне услове на отплату добити. Специјалитет: Хавајске и обичне гитаре сопственог производа које се одликују са изванредним гласом.

Сјајне новости у шаљивим артиклима
ЗА НОВУ ГОДИНУ И ЗА ПОКЛАДЕ!

Звиждајуће шешире у разној форми, конфети, серпентин, шаљиве карте, равне гирљанде за украс. Све уз фабричне цене добива се код фирме

ЈОСИП ЈУЛИЈЕ КОН, НОВИ САД
Краља Александра ул. II. Телефон: 21-40

Грађанска Дионичка Штедиона ДАРУВАР

Коло за штедњу и вересију

Сваки државни и самоуправни чиновник са стеченим правом пензије може добити зајам до Динара 15.000, уз забрану на плату, без јамца.

Информације даје директно

Грађанска Дион. Штедиона, Дарувар

БОЖИЋНА РАСПРОДАЈА

женских капута траје до 14-ог јануара

ПОСЕТИТЕ НАС

 „Штоф“ Трговачко Командитно Друштво
ФРАЊА РОТ

Нови Сад, Краља Петра 13.

Ковач фарба, чисти.

Пошто сам моју радњу преместио, то Вас учтиво позивам у мој нови локалу Н. Саду, у кући

бр. 19. Милетићеве улице
(преко од Српске банке).

Јарна је јефтинија,
Па је јефтиније и чишћење одела!

Цене чишћења:

Фрак или жакет . . .	50
Мушко одело . . .	40
Мушке панталоне . . .	20
Капут	25
Прусук	5
Мушки, женски јесењи капут	35—50
Мушки зимски капут	40—60
Женска хаљина	20—35

Радојица М. Теофановић

РАДИО-САЛОН

Пашићева 18 НОВИ САД Телефон 30-63

СТАЛНИ ИЗБОР НАЈНОВИЈИХ

PHILIPS-ових апарата

ЈОСИП КАРА

мануфактурна трговина

Нови Сад

Футошки пут број 48.

„ЦЕНТЛМЕН“

Новоотворена трговина мушке моде у локалу бивше редакције „Политике“. Трг Ослобођења 2.
Цене без конкуренције.

Власник Спасоје Атанацковић

Мануфактурна трговина

ЈОВАНА ФРАТРИЧЕВИЋА

Нови Сад, Јеврејска улица.

Велики избор свих у ову струку спадајућих артиклова како за мушке тако и за женске.

„РУКАВИЦА“

специјална радња за продају и поправку и чишћење свих врста кожних рукавица — Јеврејска улица број 9.

Избор велики!

Цене солидне!